

Η Επιτροπή για την Αναμόρφωση και τον Εκσυγχρονισμό του Τραπεζικού Συστήματος οριστικοποίησε τις προτάσεις της προς τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας στις 6 Μαΐου 1987.

Στις 4 Ιουνίου 1987 εγκρίθηκαν οι προτάσεις αυτές από το Ανώτατο Συμβούλιο Οικονομικής Πολιτικής (ΑΣΟΠ) ως πλαίσιο της κυβερνητικής πολιτικής για τον εκσυγχρονισμό του Τραπεζικού Συστήματος και την ανάπτυξη μιας πιο αποτελεσματικής αγοράς χρήματος και κεφαλαίου.

Το ΑΣΟΠ ανέθεσε στον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και στον Διοικητή της Τράπεζας Ελλάδος να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για την μεταρρύθμιση του Τραπεζικού Συστήματος, και την ανάπτυξη μιας εξωτραπεζικής αγοράς χρήματος και κεφαλαίου και να προχωρήσουν στις αναγκαίες προσαρμογές για την άσκηση αποτελεσματικής νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής που πρέπει να εναρμονίζεται και να εξυπηρετεί τις γενικότερες επιδιώξεις της κυβερνητικής οικονομικής πολιτικής.

Τα μέτρα για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων θα λαμβάνονται κατά συνέπεια σταδιακά, ανάλογα με την πορεία του σταθεροποιητικού προγράμματος της οικονομίας, έτσι ώστε να μην σημειωθούν αρνητικές επιπτώσεις στους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας και να μην επιδεινωθεί η πορεία των εξαγωγών, ο πληθωρισμός και η δυνατότητα κάλυψης των δανειακών αναγκών του δημοσίου.

Οι αποφασισθείσες μεταρρυθμίσεις αποσκοπούν κυρίως :

ευχέρεια να διαφοροποιούν τα επιτόκια, πάνω από το κατώτερο αυτό όριο, με βάση τραπεζικά κριτήρια.

Ακόμη, προς την κατεύθυνση διαμόρφωσης των επιτοκίων χορηγήσεων σ'ένα θετικό πραγματικό επιτόκιο, αυξάνονται και το ελάχιστο επιτόκιο για κεφάλαια κίνησης σε 17% και το ελάχιστο επιτόκιο για μεσομακροπρόθεσμα δάνεια σε 16%.

Μετά τις αυξήσεις αυτές, τα εν λόγω επιτόκια, εφόσον είναι χαμηλότερα από το κόστος των κεφαλαίων, θα εξακολουθούν να επιδοτούνται, των αγροτικών δανείων από τον κρατικό προϋπολογισμό και των βιοτεχνικών από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Παράλληλα, απλουστεύεται το σύστημα δεσμεύσεων διαθεσίμων των εμπορικών τραπεζών με την κατάργηση του 15% των καταθέσεων για την χρηματοδότηση επενδύσεων και με την ενοποίηση και αύξηση των δεσμεύσεων για δημόσιες επιχειρήσεις.

Επίσης, με στόχο τον έλεγχο της ρευστότητας και της πιστωτικής επέκτασης των εμπορικών τραπεζών, αυξάνεται σε 6,5% το ποσοστό των ειδικών προθεσμιακών καταθέσεων στην Τράπεζα της Ελλάδος (ευθυγραμμίζεται δηλαδή με το ποσοστό δέσμευσης που ισχύει για τις υπόλοιπες κατηγορίες τραπεζικών καταθέσεων).

Ακόμα, καθιερώνεται ο θεσμός των πιστοποιητικών καταθέσεων με ελεύθερα διαπραγματεύσιμο επιτόκιο.

Τα επιτόκια των εντόκων γραμματίων τρίμηνης και εξάμηνης διάρκειας αυξάνονται σε 17,5% και 19,5% αντίστοιχα, γεγονός που αναμένεται ότι θα τα καταστήσει πιο ελκυστικά στο αποταμιευτικό κοινό.

Καταργείται, τέλος, το απομένον ποσοστό 1% της κρατικής επιδότησης των επιτοκίων των ειδικών προθεσμιακών καταθέσεων των εμπορικών τραπεζών.

Τα παραπάνω μέτρα, ενισχύουν τον ρόλο της νομισματικής πολιτικής ως μέσου παρέμβασης στην οικονομία, ενώ καθιστούν την πολιτική αυτή πιο ευέλικτη και αποτελεσματική. Αναμένεται επίσης ότι θα συντελέσουν στην ανάπτυξη της εξωτραπεζικής αγοράς χρήματος και κεφαλαίου, πράγμα που αποτελεί βασική επιδίωξη της Κυβέρνησης, ενώ παράλληλα οι Τράπεζες καλούνται να λειτουργήσουν σ'ένα περιβάλλον περισσότερο ανταγωνιστικό. Τέλος, ο ρυθμιστικός ρόλος της Τράπεζας της Ελλάδος θα στηρίζεται όλο και πιο πολύ σε έμμεσους ελέγχους.

Στη συνέχεια των παραπάνω πρόσφατων ρυθμίσεων της Τράπεζας της Ελλάδος θα ληφθούν σταδιακά και τα υπόλοιπα μέτρα που έχουν αποφασιστεί από το ΑΣΟΠ με στόχο την ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης του Τραπεζικού Συστήματος. Τα μέτρα που πρόκειται να ληφθούν στο μέλλον θα κλιμακωθούν στις παρακάτω τρεις ενδεικτικές φάσεις:

Στην πρώτη φάση:

- * Θα ενοποιηθούν τα επιτόκια χορηγήσεων σε ένα ενιαίο θετικό πραγματικό επιτόκιο. Από το ενιαίο επιτόκιο θα εξαιρεθούν στη φάση αυτή τα επιτόκια των μακροπρόθεσμων δανείων προς την βιοτεχνία και τον αγροτικό τομέα. Η διαφορά των επιτοκίων αυτών από το ενιαίο επιτόκιο θα επιδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό.
- * Το ανώτατο πραγματικό επιτόκιο καταθέσεων προθεσμίας θα γίνει θετικό και θα προσαρμοστεί ανάλογα το επιτόκιο καταθέσεων ταμιευτηρίου. Παράλληλα θα καταργηθούν πλήρως οι κρατικές επιδοτήσεις στα επιτόκια καταθέσεων και θα περιοριστούν βαθμιαία οι ίδιες επιδοτήσεις στα επιτόκια των τραπεζικών ομολόγων.

Τα πιο πάνω επιτόκια χορηγήσεων (συμπεριλαμβανομένου και του επιτοκίου των εντόκων γραμματίων) καθώς και καταθέσεων θα εξακολουθήσουν να καθορίζονται με διοικητικές αποφάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος και θα προσαρμόζονται ανάλογα με τις οικονομικές εξελίξεις.

- * Θα καταργηθούν όλες οι ειδικές ρυθμίσεις με τις οποίες διαφοροποιούνται οι όροι δανεισμού που ισχύουν σήμερα για διάφορες κατηγορίες δανειοδοτούμενων.

Στη δεύτερη φάση:

- * Θα διαμορφώνονται από την αγορά τα επιτόκια καταθέσεων (εκτός από το ελάχιστο επιτόκιο καταθέσεων ταμιευτηρίου το οποίο καθορίζεται από την Τράπεζα της Ελλάδος) και το ενιαίο επιτόκιο χορηγήσεων των τραπεζών. Θα εξακολουθήσει ο διοικητικός καθορισμός των επιτοκίων των μακροπρόθεσμων χορηγήσεων προς τη βιοτεχνία και τον αγροτικό τομέα.
- * Οι δεσμεύσεις τραπεζικών κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση της βιοτεχνίας θα μειώνονται σταδιακά μέχρις ότου περιοριστούν στο 5%.
- * Οι δεσμεύσεις τραπεζικών κεφαλαίων σε κρατικά έντοκα γραμμάτια θα μειώνονται ανάλογα με την κλιμάκωση της προσφυγής του δημοσίου στην αγορά για κάλυψη των χρηματοδοτικών του αναγκών.
- * Οι ειδικοί πιστωτικοί έλεγχοι που θα έχουν παραμείνει από την πρώτη φάση θα καταργούνται στο βαθμό που εκλείπουν και τα αντίστοιχα επιδοτούμενα επιτόκια χορηγήσεων.

Η επιτυχής έκβαση των προηγούμενων φάσεων, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά το μέγεθος και τη διάρθρωση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου, θα καθορίσουν την έναρξη της τελευταίας τρίτης φάσης αναμόρφωσης και εκλογίκευσης του πιστωτικού συστήματος. Ειδικότερα:

- * Η διαμόρφωση των επιτοκίων καταθέσεων-χορηγήσεων θα γίνεται εξ ολοκλήρου από τις τράπεζες με βάση τις συνθήκες που θα επικρατούν στην αγορά

Τα μέτρα που έχουν αποφασιστεί από το ΑΣΟΙ για την ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς αφορούν σε τρεις τομείς : α) την προσφορά τίτλων, β) την ζήτηση και γ) την οργάνωση της αγοράς.

α) Μέτρα για την ενίσχυση της προσφοράς αποτελούν ο δανεισμός του Δημοσίου (όπως με έκδοση κρατικών ομολόγων κυρίως μέσης και μακράς διάρκειας), τα εμπορικά γραμμάτια, τα πιστοποιητικά καταθέσεων, τα επιχειρηματικά ομολογιακά δάνεια, οι τραπεζικοί μακροπρόθεσμοι τίτλοι.

β) Μέτρα για την ενίσχυση της ζήτησης είναι η διαμόρφωση τέτοιας φορολογικής πολιτικής ώστε να υπάρξει ενιαία και ισοδύναμη φορολογική μεταχείριση του εισοδήματος που προέρχεται τόσο από τόκους καταθέσεων όσο και από τις αποδόσεις ομολογιακών δανείων και άλλων δανειακών τίτλων, η ενεργοποίηση των θεσμικών επενδυτών, καθώς και η προσέλκυση ξένων επενδυτών.

γ) Όσον αφορά στην οργάνωση της χρηματιστηριακής αγοράς, θα αναμορφωθεί το καθεστώς που διέπει τα μέλη του Χρηματιστηρίου Αθηνών καθώς και τις αμοιβές των χρηματιστών και θα εξετασθεί η δημιουργία ενός νέου χρηματιστηρίου στη Θεσσαλονίκη καθώς και η δημιουργία ημιεπίσημης αγοράς.

Ας σημειωθεί ότι ο εκσυγχρονισμός του Τραπεζικού Συστήματος σύμφωνα με τα παραπάνω, παρότι θα πραγματοποιείται σταδιακά, θα πρέπει να έχει επιτευχθεί το αργότερο μέχρι τα τέλη του 1989, έτσι ώστε να υπάρξει επαρκής χρόνος για να φανούν ενδεχόμενες

ατέλειές του και να ληφθούν τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα ενόψει της της ενοποίησης της εσωτερικής αγοράς της ΕΟΚ το 1992.